

La Falange a Girona

ENRIC UCÉLAY DA CAL afirmava, el 1990, que «ningú no vol estudiar l'espanyolisme a Catalunya o estudiar el mateix règim franquista al marge de la seva repressió». Al cap d'uns anys aquest diagnòstic, per sort de la historiografia catalana, ha de ser objecte de matisació. En efecte, el darrer llibre de Josep Clara sobre el partit únic s'afegeix a un conjunt d'investigacions que recentment, de la mà de Pere Ysàs, Carme Molinero, Joan Maria Tomàs, Borja de Riquer i Manel Rísques, entre d'altres, s'han dedicat a diversos aspectes de la dictadura franquista.

Clara, en aquest llibre, tracta un dels aspectes centrals del règim (antiparlamentari) franquista, a saber: l'existència d'un partit únic oficial (la Falange), configurat com a Movimiento Nacional, i la

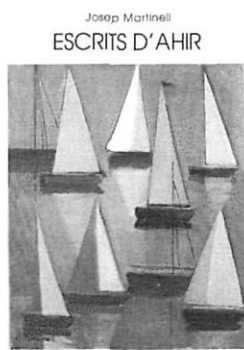
seva concreció en la demarcació provincial de Girona. Que en plena transició a la democràcia, el 1977, es cremés de manera intencional bona part de la documentació gironina del Movimiento no ha impedit que un historiador amb ofici i llarga trajectòria com Josep Clara ens brindi, uns anys després, una excel·lent monografia sobre la Falange i el Movimiento a Girona. A través d'aquest llibre es pot (a) resseguir els suports socials que el règim va obtenir a Girona, ja fos per convenciment (en el cas de sectors amb antecedents tradicionals i catòlics) o per conveniència («per poder aprofitar-se'n professionalment o fer-se un sobresou», com es diu a la p. 264); (b) comprovar el paper del partit com a reforç de repressió i de vigilància social de la població en

els primers anys del franquisme; (c) constatar la seva ràpida reconversió en un organisme burocràtic difusor de la propaganda i retòrica franquistes i (d) palesar com no pas poques organitzacions eclesiaístiques prou vives a Girona (HOAC, escoltisme, colònies...) representaren una competència seriosa al Frente de Juventudes, a la Sección Femenina i a l'organització sindical.

En definitiva, es tracta d'un llibre que mostra com els historiadors poden aportar instruments d'anàlisi útils per a la comprensió (no sempre fàcil per les implicacions ciutadanes que un exercici d'aquest tipus comporta) del passat més recent i immediat de la societat.

Joaquim M. Puigvert i Solà

CLARA, Josep.
El partit únic. La Falange
i el Movimiento a Girona (1935-1977).
Girona, Cercle d'Estudis
Històrics i Socials, 1999.
421 pàg.

Un món d'ahir i de sempre

JÀ FA TEMPS QUE EDICIONS BAIX EMPORDÀ publica textos d'un interès ben positiu. Enguany, en la col·lecció Reculls, ha editat una antologia d'articles de Josep Martinell. Josep Martinell és un senyor que ha viscut dues guerres mundials i, entremig, una de civil; es considera autodidacte, trilingüe (català-castellà-francès) i un personatge «inactual i marginal», dedicat a la pintura artística i a la literatura d'afecció. Però potser la seva dada biogràfica més important és que és de Palafrugell, un homenot palafrugellenc, molt bon amic de Pla i hereu de la tradició cultural del poble. Tot això es nota en els seus textos. Darrera dels articles hi somriu una certa sornegueria, una ironia a vegades bonhomiosa, a vegades tallant, sempre civilitzada. En gairebé tots

els articles hi podem comprovar la seva irreductible capacitat per opinar de tot sense mossegar-se la llengua i per sembrar el text de frases sentencioses i fuetejants. Una mica com en Pla. Una mica com tots els palafrugellencs amb denominació d'origen. El llibre és un recull de seixanta articles fet per Mercè Turró, responsable també de la presentació. Les il·lustracions i la portada són obra de Martinell. El gruix més important dels textos prové de la primera època de la *Revista de Palafrugell* (1968-77) i de *Pirineo* (1940-41). S'hi recupera també l'article sobre André Gide publicat a *Clarisme* quan l'autor tenia divuit anys i un altre d'inèdit a propòsit de l'any Pla. El llibre està dividit en sis apartats: Les arts; Literatura, llibres i escriptors; Josep Pla; Art i

artistes, Palafrugell cocktail; i Caps i Punes. Els textos en castellà de principi dels 40 fugen, tant per la temàtica com per l'estil, del to localista que defineix els darrers articles de Martinell. Els articles sobre literatura i art mostren «una preferència pels escriptors que escriuen per fer-se entendre pel més gran nombre possible de persones» i un amplí ventall d'interessos. Els quatre textos sobre Pla són els més emotius, i els de les darreres seccions els més planians d'estil i temàtica, i els més curiosos: la terrissa, les estades a París, els cotxes de línia, Dionisio Riduejo a Tamariu, vetllades de cinema, la moda... Un món atractiu, un món d'ahir, de sempre.

Xavier Xargay i Oliva

MARTINELL, Josep
Escrits d'ahir.
Col·lecció Reculls, 6.
Editorial Baix Empordà,
Palafrugell, 1999.
172 pàg.